



**АРИ ФАЙНЭНС АУДИТ ХХК**

**САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ**

“МӨРӨН НИСЭХ БУУДАЛ”-ЫН 2023 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНД  
ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Аудитын код: ХӨА-2024/27/НА-СТА-ТӨА

Цахим хуудас:

[www.audit.mn](http://www.audit.mn)

Хөвсгөл аймаг

2024 он

Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга,  
тэргүүлэх аудитор: А.Эрдэнэбаатар  
Утас: 88883317 Цахим хаяг: [erdenebaatara@audit.gov.mn](mailto:erdenebaatara@audit.gov.mn)

Аудитын менежер: Б.Тэгшдэлгэр  
Утас: 99089114 Цахим хаяг: [tegshdelgerb@audit.gov.mn](mailto:tegshdelgerb@audit.gov.mn)

Ахлах аудитор Г.Ичинхорлоо  
Утас: 88012671 Цахим хаяг: [ichinkhorlooga@audit.gov.mn](mailto:ichinkhorlooga@audit.gov.mn)

Ари файнэнс аудит ХХК-ийн захирал: Д.Ариунаа  
Утас: 99088151 Цахим хаяг: [arifin.audit@gmail.com](mailto:arifin.audit@gmail.com)

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.



**ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ  
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

АЗДТГ-ын байр, А корпус 3 давхар,  
Мөрөн сум, Хөвсгөл аймаг, 67120  
Утас/факс: 7038 3793, Цахим шуудан: khuvsgui@audit.gov.mn  
Цахим хуудас: www.audit.mn

2024.03.15 № 01/248  
танай \_\_\_\_\_ -ны № \_\_\_\_\_ -т

“МӨРӨН НИСЭХ БУУДАЛ”-ЫН ДАРГА  
Д.ХИШИГБАТ ТАНАА

**Хараат бус аудиторын дүгнэлт**

**Өөрчлөлтгүй дүгнэлт**

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.8-д заасны дагуу “Мөрөн нисэх буудал”-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, орлогын дэлгэрэнгүй, өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгуудад аудит хийлээ.

“Мөрөн нисэх буудал”-ын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайланг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

**Дүгнэлтийн үндэслэл**

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

**Асуудлыг онцолсон хэсэг**

Мөрөн нисэх буудлын үндсэн хөрөнгийн дансанд бүртгэлтэй 20,211.0 мянган төгрөгийн үнэ бүхий 1ш дизель генератор, 6,000.0 мянган төгрөгийн үнэ бүхий 1ш GPU төхөөрөмжийг ямар ч шийдвэргүйгээр Өвөрхангай аймгийн нисэх буудлын харьяа Далан лекаторын станцад шилжүүлэн ашиглуулж байна.

**Аудитын гол асуудал**

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар үндсэн хөрөнгийн дансанд элэгдлээрээ анхны өртгөө нөхсөн 13 нэр төрлийн хөрөнгийг дахин үнэлүүлж бүртгээгүй, татвар, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн үлдэгдэл зөрүүтэй зэрэг 26,325.2 мянган төгрөгийн зөрчилд зөвлөмж хүргүүлэв

**Бусад асуудлын хэсэг**

Байгууллагын жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд 6 зорилтын хүрээнд 21 арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөснөөс 100.0 хувийн гүйцэтгэлтэй гэж тайлагнасан байна.

**Удирдлага болон Засаглах эрх бүхий этгээдийн санхүүгийн тайланд хүлээх үүрэг, хариуцлага**

Удирдлага нь санхүүгийн тайланг Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Санхүүгийн тайлагналын олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

6724040600

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

**Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага**

Төрийн аудитын байгууллага эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж, бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР  А.ЭРДЭНЗБААТАР



## 2. АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

### 2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31 ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Мөрийн дугаар	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
<b>1</b>	<b>ХӨРӨНГӨ</b>	-	-
<b>1.1</b>	<b>Эргэлтийн хөрөнгө</b>	-	-
1.1.1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө	13,690,221.87	27,567,660.29
1.1.2	Дансны авлага	5,838,557.70	8,143,074.29
1.1.3	Татвар, НДШ – ийн авлага	-	9,583.28
1.1.4	Бусад авлага	-	888,483.46
1.1.6	Бараа материал	187,050,652.40	224,917,144.29
1.1.7	Урьдчилж төлсөн зардал/тооцоо	-	23,985,976.00
	<b>Эргэлтийн хөрөнгийн дүн</b>	<b>206,579,431.97</b>	<b>285,511,921.61</b>
1.2.1	Үндсэн хөрөнгө	6,398,008,038.45	5,308,890,940.26
1.2.2	Биет бус хөрөнгө	11,851,862,613.57	11,834,002,026.05
1.2.7	Хойшлогдсон татварын хөрөнгө	52,667,509.09	39,363,435.69
	<b>Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн</b>	<b>18,302,538,161.11</b>	<b>17,182,256,402.00</b>
<b>1.3</b>	<b>НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН</b>	<b>18,509,117,593.08</b>	<b>17,467,768,323.61</b>
2.1.1.4	НДШ - ийн өглөг	-	114,166.21
	<b>Богино хугацаат өр төлбөрийн дүн</b>	-	<b>114,166.21</b>
<b>2.2</b>	<b>Өр төлбөрийн нийт дүн</b>	-	<b>114,166.21</b>
<b>2.3</b>	<b>Эздийн өмч</b>	<b>14,334,010,991.33</b>	<b>13,613,823,289.68</b>
2.3.1	Өмч: - төрийн	11,813,390,700.00	11,813,390,700.00
2.3.6	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	2,520,620,291.33	1,800,432,589.68
2.3.9	Хуримтлагдсан ашиг	4,175,106,601.75	3,853,830,867.72
	<b>Эздийн өмчийн дүн</b>	<b>18,509,117,593.08</b>	<b>17,467,654,157.40</b>
<b>2.4</b>	<b>ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗДИЙН ӨМЧИЙН ДҮН</b>	<b>18,509,117,593.088</b>	<b>17,467,768,323.61</b>

### 2.2 Аудит хийсэн орлогын дэлгэрэнгүй тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31 ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Мөр	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	Борлуулалтын орлого (Цэвэр)	57,221,934.40	101,291,299.14
2	Борлуулалтын өртөг	1,816,672,647.59	2,860,502,709.94
<b>3</b>	<b>Нийт ашиг (алдагдал)</b>	<b>(1,759,450,713.19)</b>	<b>(2,759,211,410.80)</b>
4	Түрээсийн орлого	221,272.73	967,272.72
5	Хүүний орлого	-	209,296.17
8	Бусад орлого	1,856,071,243.96	125,293,106.42
10	Ерөнхий ба удирдлагын зардал	2,500,000.00	4,180,000.00
12	Бусад зардал	250,620,592.99	144,738,100.19
14	Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны олз (гарз)	(5,016,011.48)	-
<b>18</b>	<b>Татвар төлөхийн өмнөх ашиг (алдагдал)</b>	<b>(161,294,800.97)</b>	<b>(2,781,659,835.68)</b>
<b>20</b>	<b>Татварын дараах ашиг ( алдагдал)</b>	<b>(161,294,800.97)</b>	<b>(2,781,659,835.68)</b>
<b>22</b>	<b>Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)</b>	<b>(161,294,800.97)</b>	<b>(2,781,659,835.68)</b>

### 2.3 Аудит хийсэн өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31 ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

**Хөвсгөл аймгийн Мөрөн нисэх буудлын 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд  
хийсэн аудитын тайлан**

<b>Д/Д</b>	<b>Үзүүлэлт</b>	<b>Өмч</b>	<b>Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл</b>	<b>Хуримтлагдсан ашиг</b>	<b>Нийт дүн</b>
<b>1</b>	<b>2021 оны 12-р сарын 31-ний үлдэгдэл</b>	<b>11,813,390,700.00</b>	<b>2,520,620,291.33</b>	<b>4,175,106,601.75</b>	<b>18,509,117,593.08</b>
<b>2</b>	<b>Залруулсан үлдэгдэл</b>	<b>11,813,390,700.00</b>	<b>2,520,620,291.33</b>	<b>4,175,106,601.75</b>	<b>18,509,117,593.08</b>
<b>3</b>	<b>2022 оны 12 - р сарын 31-ний үлдэгдэл</b>	<b>11,813,390,700.00</b>	<b>2,520,620,291.33</b>	<b>4,175,106,601.75</b>	<b>18,509,117,593.08</b>
<b>4</b>	<b>Залруулсан үлдэгдэл</b>	<b>11,813,390,700.00</b>	<b>2,520,620,291.33</b>	<b>4,175,106,601.75</b>	<b>18,509,117,593.08</b>
<b>5</b>	Тайлант үеийн цэвэр ашиг ( алдагдал )	0	0	(1,041,463,435.68)	(1,041,463,435.68)
<b>6</b>	Өмчид гаргасан өөрчлөлт	0	(720,187,701.65)	720,187,701.65	0
<b>7</b>	<b>2023 оны 12 - р сарын 31-ний үлдэгдэл</b>	<b>11,813,390,700.00</b>	<b>1,800,432,589.68</b>	<b>3,853,830,867.72</b>	<b>17,467,654,157.40</b>

## 2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31 ний өдрөөр дуусвар болсон

Д/Д	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	/төгрөгөөр/	
			Тайлант оны гүйцэтгэл	
<b>1</b>	<b>Үндсэн үйл ажиллагааны мөнгөн гүйлгээ</b>	-		-
<b>1.1</b>	<b>Мөнгөн орлогын дүн (+)</b>	<b>1,532,851,849.21</b>		<b>1,808,597,461.65</b>
1.1.1	Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого	17,668,505.21		64,509,127.95
1.1.3	Даатгалын нөхвөрөөс хүлээн авсан мөнгө	5,794,944.00		436,152.00
1.1.5	Татаас, санхүүжилтийн орлого	1,507,287,300.00		1,740,196,400.00
1.1.6	ҮҮА-ны бусад мөнгөн орлого	2,101,100.00		3,455,781.70
<b>1.2</b>	<b>Мөнгөн зарлагын дүн (-)</b>	<b>1,515,206,576.58</b>		<b>1,791,489,319.40</b>
1.2.1	Ажиллагчдад төлсөн	782,168,602.12		900,699,435.29
1.2.2	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн	232,577,292.82		260,995,153.13
1.2.3	Бараа материал худалдан авахад төлсөн	82,939,249.00		148,392,288.00
1.2.4	Ашиглалтын зардалд төлсөн	47,337,717.28		60,714,472.94
1.2.5	Хүүний төлбөрт төлсөн	-		20,929.61
1.2.6	Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн	143,469,983.50		165,673,076.00
1.2.7	Татварын байгууллагад төлсөн	165,279,764.86		173,687,716.43
1.2.8	Даатгалын төлбөрт төлсөн	31,243,987.00		32,480,160.00
1.2.9	ҮҮА-ны бусад мөнгөн зарлага	30,189,980.00		48,826,088.00
<b>1.3</b>	<b>Үндсэн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн</b>	<b>17,645,272.63</b>		<b>17,108,142.25</b>
<b>2.1</b>	<b>Мөнгөн орлогын дүн (+)</b>	-		<b>209,296.17</b>
2.1.6	Хүлээн авсан хүүний орлого	-		209,296.17
<b>2.2</b>	<b>Мөнгөн зарлагын дүн (-)</b>	<b>4,000,000.00</b>		<b>3,440,000.00</b>
2.2.1	Үндсэн хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	4,000,000.00		3,440,000.00
<b>2.3</b>	<b>Хөрөнгө оруулалтын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн</b>	<b>-4,000,000.00</b>		<b>-3,230,703.83</b>
<b>4</b>	<b>Бүх цэвэр мөнгөн гүйлгээ</b>	<b>13,645,272.63</b>		<b>13,877,438.42</b>
<b>4</b>	<b>Үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ</b>	<b>13,645,272.63</b>		<b>13,877,438.42</b>
<b>5</b>	<b>Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл</b>	<b>44,949.24</b>		<b>13,690,221.87</b>
<b>6</b>	<b>Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл</b>	<b>13,690,221.87</b>		<b>27,567,660.29</b>

## 2.5 Эдийн засгийн үзүүлэлт зорилтот түвшний гүйцэтгэл

2023 оны 12 дугаар сарын 31 ний өдрөөр дуусвар болсон

ЗАРДЛЫН НЭР, ЭДИЙН ЗАСГИЙН АНГИЛАЛ	Батлагдсан төсөв	Гүйцэтгэл	/мянган төгрөгөөр/	
			ХЭТРЭЛТ/-/ , ХЭМНЭЛТ/+/	
			ЗӨРҮҮ	ХУВЬ
<b>НИЙТ УРСГАЛ ЗАРДАЛ</b>	<b>1,873,408.2</b>	<b>1,793,875.0</b>	<b>79,533.20</b>	<b>4.25</b>
<b>БАРАА, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ</b>	<b>1,848,358.2</b>	<b>1,780,725.0</b>	<b>67,633.20</b>	<b>3.66</b>
<b>Цалин, хөлс болон нэмэгдэл урамшил</b>	<b>1,129,963.5</b>	<b>1,053,555.0</b>	<b>76,408.50</b>	<b>6.76</b>
Үндсэн ба нэмэгдэл цалин	971,813.8	915,450.0	56,363.80	5.80
Унаа хоолны хөнгөлөлт	134,149.7	114,105.0	20,044.70	14.94
Гэрээт ажлын цалин	<b>24,000.0</b>	<b>24,000.0</b>	-	-
<b>Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл</b>	<b>148,921.9</b>	<b>141,973.5</b>	<b>6,948.40</b>	<b>4.67</b>

**Хөвсгөл аймгийн Мөрөн нисэх буудлын 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан**

Тэтгэврийн даатгал-8.5%	96,046.9	90,164.6	5,882.30	6.12
Тэтгэмжийн даатгал-1%	11,299.6	10,588.6	711.00	6.29
ҮОМШ-ийн даатгал-2%	16,716.1	18,960.5	(2,244.40)	(13.43)
Ажилгүйдлийн даатгал-0.2%	2,259.9	2,023.6	236.30	10.46
Эрүүл мэндийн даатгал-2%	22,599.3	20,236.2	2,363.10	10.46
<b>Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал</b>	<b>123,660.3</b>	<b>113,839.7</b>	<b>9,820.60</b>	<b>7.94</b>
Гэрэл, цахилгаан	66,723.7	59,079.0	7,644.70	11.46
Түлш, халаалт	53,611.1	52,842.5	768.60	1.43
Цэвэр, бохир ус	3,325.5	1,918.2	1,407.30	42.32
<b>Хангамж, бараа материалын зардал</b>	<b>108,048.1</b>	<b>118,736.5</b>	<b>(10,688.40)</b>	<b>(9.89)</b>
Бичиг хэрэг	2,100.5	2,858.6	(758.10)	(36.09)
Тээвэр, шатахуун	80,527.0	86,289.2	(5,762.20)	(7.16)
Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	11,730.2	8,257.6	3,472.60	29.60
Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	7,402.8	19,460.9	(12,058.10)	(162.89)
Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	6,287.6	1,870.2	4,417.40	70.26
<b>Эд хогшил, урсгал засварын зардал</b>	<b>173,389.8</b>	<b>174,815.2</b>	<b>(1,425.40)</b>	<b>(0.82)</b>
<b>Багаж, техник, хэрэгсэл</b>	<b>73,281.3</b>	<b>74,985.8</b>	<b>(1,704.50)</b>	<b>(2.33)</b>
Тоног төхөөрөмжийн	17,362.2	20,948.4	(3,586.20)	(20.66)
Автомашин	9,620.9	14,101.2	(4,480.30)	(46.57)
Аэродром	31,465.8	19,227.2	12,238.60	38.89
Гал унтраах зардал	14,832.4	20,709.0	(5,876.60)	(39.62)
<b>Хөдөлмөр хамгааллын зардал</b>	<b>37,122.6</b>	<b>30,906.9</b>	<b>6,215.70</b>	<b>16.74</b>
Урсгал засвар	62,985.9	68,922.5	(5,936.60)	(9.43)
<b>Томилолт, зочны зардал</b>	<b>24,472.0</b>	<b>35,703.5</b>	<b>(11,231.50)</b>	<b>(45.90)</b>
Дотоод албан томилолт	24,472.0	35,703.5	(11,231.50)	(45.90)
<b>Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж</b>	<b>135,905.3</b>	<b>130,897.3</b>	<b>5,008.00</b>	<b>3.68</b>
Харуул, хамгаалалтын зардал	4,600.0	3,503.5	1,096.50	23.84
Үл хөдлөх хөрөнгийн татвар	75,086.0	73,386.8	1,699.20	2.26
Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	6,782.4	4,338.3	2,444.10	36.04
Даатгалын үйлчилгээ	32,306.4	32,278.9	27.50	0.09
Тээврийн хэрэгслийн татвар	1,142.0	1,005.2	136.80	11.98
Газрын төлбөр	15,772.5	16,249.8	(477.30)	(3.03)
Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	216.0	134.8	81.20	37.59
<b>Бараа үйлчилгээний бусад зардал</b>	<b>3,997.3</b>	<b>11,204.3</b>	<b>(7,207.00)</b>	<b>(180.30)</b>
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	2,597.3	10,294.3	(7,697.00)	(296.35)
<b>Сургалт семинар</b>	<b>1,400.0</b>	<b>910.0</b>	<b>490.00</b>	<b>35.00</b>
Дотоод сургалт	1,400.0	910.0	490.00	35.00
Гадаад сургалт			-	
Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх			-	
<b>Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас</b>			-	
<b>УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ</b>	<b>25,050.0</b>	<b>13,150.0</b>	<b>11,900.0</b>	<b>47.5</b>
<b>Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж, урамшуулал, дэмжлэг</b>	<b>25,050.0</b>	<b>13,150.0</b>	11,900.00	47.50

**Хөвсгөл аймгийн Мөрөн нисэх буудлын 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан**

Ажил олгогчоос олгох нэг удаагийн тэтгэмж	12,750.0	1,500.0	11,250.00	88.24
Эмчилгээний төлбөр	12,300.0	11,650.0	650.00	5.28
Нүүлгэн шилжүүлэх зардал			-	
<b>Хөтөлбөр төслийн дотоод урсгал засвар</b>			-	
<b>НИЙТ ОРЛОГЫН ДҮН</b>	<b>1,873,408.2</b>	<b>1,799,073.9</b>	<b>(52,777.50)</b>	<b>(865.20)</b>
Буулт, хөөрөлтийн орлого	4,500.0	9,754.9	(5,254.90)	(116.78)
Зорчигч үйлчилгээний орлого	100.0	9,751.7	(9,651.70)	(9,651.70)
Бусад орлого	1,500.0	39,370.9	(37,870.90)	(2,524.73)
ИНЕГ-ИНҮТ-өөс авсан санхүүжилт	1,867,308.2	1,740,196.4		

### **3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ**

Аудитаар нийт 52,4 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс 26.1 сая төгрөгийн 2 алдааг залруулж, 26.3 сая төгрөгийн 4 зөрчилд зөвлөмж өгсөн.

#### **3.1. Залруулга**

1.Татварын тодорхойлолтоор 2,193.9 мянган төгрөгийн илүү төлөлттэй, санхүүгийн байдлын тайлан дахь татварын авлага дансанд 9.5 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байсныг аудитын явцад татварын байгууллагатай тооцоо нийлж үлдэгдлийг залруулсан.

3.2.Урьдчилж төлсөн тооцоо дансны 23.9 сая төгрөгийн үлдэгдлийг тооцоо нийлж баталгаажуулаагүйг аудитын явцад тооцоо нийлж, хянан баталгаажуулсан.

#### **3.3 Зөвлөмж**

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

##### **1.Анхан шатны баримтын бүрдэлтэй холбоотой асуудал**

**Илрүүлэлт:** Тайлант оны үндсэн хөрөнгийн дансанд бүртгэлтэй 26.0 сая төгрөгийн (20.2 сая төгрөгийн үнэ бүхий 1ш дизель генератор, 6.0 сая төгрөгийн үнэ бүхий 1ш GPU/ төхөөрөмжийг эрх бүхий удирдах дээд газрын шийдвэргүйгээр зөвхөн 2 талаас хөрөнгө хүлээн авсан, хүлээлгэн өгсөн актаар Өвөрхангай аймгийн нисэх буудлын харьяа Далан лекаторын /олон улсын өнгөрөлтийн/ станцад болон Хан-бумбад нисэх буудалд шилжүүлсэн нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1-д “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно” гэж заасантай нийцэхгүй, санхүүгийн тайлангийн аудитын “Иж бүрэн байх” батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

##### **Өгсөн зөвлөмж:**

Шилжүүлсэн хөрөнгийн анхан шатны баримтын бүрдлийг хангаж, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийг хэрэгжүүлж ажиллах;

**Илрүүлэлт:** Авто тээврийн үндэсний төвөөс бүртгэлтэй тээврийн хэрэгслэлийн болон автомашины дугаарын судалгаа авахад санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй Hyundai, Soudny- автобус УБИ69-78, цас үлээгч Урал375 УБЯ10-97, Камаз Ко 829 УББ54-04 тээврийн хэрэгслэлүүд хаягийн өөрчлөлт хийлгээгүй тул бүртгэлтэй боловч лавлагаагаар хаяг байршил зөрүүтэй, ачаа тээшний туузан дамжуулагч машин, хадуур тармууртай трактор тээврийн хэрэгслэлийн гэрчилгээгүй, улсын дугааргүй ашиглаж байгаа нь Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4 “төрийн болон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй бүр төрлийн авто тээврийн хэрэгсэлд бусад тээврийн хэрэгслэлээс ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар хэрэглэнэ гэсэн заасантай нийцээгүй, санхүүгийн тайлагналын “тохиолдсон байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

**Өгсөн зөвлөмж:** Авто тээврийн хэрэгслэлүүдийн баримт бичгийн зөрчлийг арилгаж, хөрөнгөнд бүртгэлээр тавих хяналтыг сайжруулах

**Илрүүлэлт:** Хөрөнгийн даатгалын гэрээ байгуулж, нислэгийн зориулалттай тоног төхөөрөмжүүд, тусгай тоноглолын автомашинууд болон онгоцны ТС-1 шатахууныг даатгуулж даатгалын төлбөрийг төлсөн боловч урьдчилж төлсөн тооцооны дансны үлдэгдлийг тооцоо нийлж актаар баталгаажуулаагүй, татвар нийгмийн даатгалын үлдэгдэл зөрүүтэй байгаа нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “Дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан баталгаажуулах” гэж заасантай нийцэхгүй, санхүүгийн тайлагналын “нийцсэн бөгөөд зохистой байх” батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

**Өгсөн зөвлөмж:** Урьдчилж төлсөн тооцооны дансны болон татвар нийгмийн даатгалын авлага, өглөгийн дансны үлдэгдлийг тооцоо нийлж актаар баталгаажуулж зөрчлийг арилгаж, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийг хэрэгжүүлж ажиллах;

Дээрх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг аудитын тайлан хүлээн авсан өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор гаргаж, зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2024 оны 09 дүгээр сарын 20-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

#### 4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

##### Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Залруулсан		Залруулаагүй		Тоо	Дүн
							Тоо	Дүн	Тоо	Дүн		
23,986.0 мянган төгрөгийн үлдэгдлийг тооцоо нийлж хянан баталгаажуулаагүй байна.	1	23,985.9					1	23,985.9				
Татварын тодорхойлолтоор 2,193.9 мянган төгрөгийн илүү төлөлттэй байгаа боловч санхүүгийн байдлын тайлан дахь татварын авлага дансанд 9.5 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байна.	1	2,193.9					1	2,193.9				
<b>Дүн</b>	<b>2</b>	<b>26,179.9</b>					<b>2</b>	<b>26,179.9</b>				

Хөвсгөл аймгийн Мөрөн нисэх буудлын 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд  
хийсэн аудитын тайлан

**Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл**

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс										
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн	
санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй Hyundai. County-Автобус УБИ 69-78, Цас үлээгч Урал 375 УБЯ 10-97, Камаз Ко 829, УББ 54-04 гэсэн тээврийн хэрэгслүүд хаягийн өөрчлөлт хийлгээгүй байгаа учраас бүртгэлгүй, ачаа тээшний туузан дамжуулагч машин, хадуур тармууртай трактор гэрчилгээгүй, улсын дугааргүй ашиглагдаж байна.	1						1						
Үндсэн хөрөнгийн дансанд бүртгэлтэй 6,000,000 төгрөгийн үнэтэй 1 ширхэг GPU төхөөрөмж, 20,211.0 мянган төгрөгийн үнэтэй 1 ширхэг дизель генератор биетээр байхгүй байна.	1	23,211.0					1	23,211.0					
Үндсэн хөрөнгийн дансанд бүртгэлтэй байгууллагын үйл ажиллагаанд ашиглагдаж байгаа элэгдлээрээ анхны өртгөө нөхсөн 13 нэр төрлийн (анхны өртөг 330,965.2	1						1						

**Хөвсгөл аймгийн Мөрөн нисэх буудлын 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланд хийсэн аудитын тайлан**

мянган төгрөг) хөрөнгийг дахин үнэлж бүртгээгүй байна.											
Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн тайлангаар авлага, өглөггүй байгаа боловч санхүүгийн байдлын тайлан дахь Нийгмийн даатгалын өглөг дансанд 114.2 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй, тооцоо нийлсэн актаар баталгаажуула агүй байна.	1	114.2				1	114.2				
<b>Дүн</b>	<b>4</b>	<b>26,325.2</b>				<b>4</b>	<b>26,325.2</b>				

**5. ТӨСВИЙН ЗАХИРАГЧИЙН АНГИЛЛААР АУДИТАД ХАМРАГДСАН БАЙДАЛ БА САНАЛ ДҮГНЭЛТИЙН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЛИЙН НЭГТГЭЛ**

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо					Санал дүгнэлтийн хэлбэр				
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Зөрчилгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан		
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй						
<b>A</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	<b>5</b>	<b>7</b>	<b>8</b>	<b>9</b>	<b>10</b>		
1	ТШЗ	1				1					
2	Төсөл, хөтөлбөр										
3	ЗГТС										
4	ТТЗ										
5	ТЕЗ										
<b>НИЙТ</b>		<b>1</b>				<b>1</b>					